

[Skriv ut](#)

www.smaalenene.no [Publisert 07.10.2004 - 14:15]

Høstens lyspunkter

Av:

Det gjelder ikke å ha mest, men best, utelys. For mørket skal også synes.

– Mange nabolag har kommet inn i en slags lyskonkurransse. Naboen har masse sterke utelys, og så må jeg måke på enda mer enn ham. For å synes, for at tingene mine skal stråle mest i gata.

Landskapsarkitekt Askild Nilsen jobber med å lyssette hus og hager, men vil mane til moderasjon blant velhavende, lyshungrige nordmenn. – I historisk perspektiv er det ikke lenge siden gatebelysning var luksus. Eller siden strømmen ble trukket fra gård til gård. Folk fikk én pære over kjøkkenbordet, og én på låven. I dag risikerer vi å bli blendet av all belysningen i villaoppkjørsler. De interessante kontrastene mellom lys og mørke forsvinner i dette lyshavet, hevder Nilsen. Han påpeker at vi for lengst har tatt luven fra selve stjernehimelen med all belysningen vår. – Himmelrommet over større byer har mistet stjernene. Årsaken er at vi ikke har avskjermede armaturer. Alt fra reklameskilt til gatebelysning lyser i alle retninger, dermed blir støvet over byene belyst slik at stjernene blir usynlige. Lysbransjen selv er i ferd med å våkne til bevissthet, og anbefaler avskjermet belysning som spiller på lag med naturlig lys og mørke. I flere store byer, blant annet på Karl Johan i Oslo, jobber man med ny gate- og skiltbelysning som «toner ned» byen nattetid. Privatpersoner bør ifølge Nilsen tenke på den samme måten. – Er det lite lys, skal det veldig lite ekstra lys til før det likevel får oppmerksomhet. For eksempel kan man se et stearinlys på to miles avstand i stummende mørke. I en mørk hage kan en lampe med lav effekt skape en fin lyseffekt.

Bakgrunnslyset

Landskapsarkitekten anbefaler at vi starter med å gå utenfor huset en mørk høstkveld og legge merke til den eksisterende bakgrunnsbelysningen. – Gatelykter, lys fra naboens utelamper, det såkalte strølyset fra vinduene. Til sammen gir disse lyskildene mye. Men mange planlegger som om de ikke er der, sier Nilsen. Neste skritt er å sørge for funksjonell belysning på noen bestemte steder: – Hvis man koker det helt ned, må man kunne lese nummerskiltet. Finne porten. Finne døra og garasjeporten, og nøkkelhullene. For noen kan det også være aktuelt å belyse selve gangveien opp til huset. Deretter kan man vurdere om man vil ha noen tekniske finesser på lyset, som en fotocelle som tenner lampene automatisk når skumringen kommer, eller dimmer til å regulere lysstyrken med. En egen lyskaster med bevegelsessensor kan være effektivt for å skremme vekk uønskede gjester.

Imitere naturen

Til slutt begynner moroa - det lyset vi tilfører for opplevelsens skyld, ikke funksjonens. – Her må vi huske på at når man først vil noe, er det lett å gå for langt. Ikke bruk for masse watt! Men velg ut noe fint du vil belyse, for eksempel et tre, en mur, en arkitektonisk vakker del av bygningen, et lysthus. Bruk gjerne både uplights som er nedfelt i bakken, og lys fra siden som viser tingens form. Askild Nilsen foreslår å imitere naturens lys: det varme, lave sollyset og det kalde, fjerne nattelyset fra måne og stjerner. – Lyset vi legger nær oss, for eksempel langs gangveien eller i en forstøtningsmur, kan være intimt, varmt og lavt. Lenger ut i hagen kan vi skape en illusjon av månelys med en lampe som festes oppe i treet, og sender kaldt lys ned gjennom greinene. Slik får vi hagen til å virke større.

<http://www.smaalenene.no/magasinet/bolig/article1280096.ece>